

PLAN INTERVENCIJA U ZAŠTITI OKOLIŠA

VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE

ŽUPANIJE

Vinkovci, srpanj 2005.

SADRŽAJ :

1. UVOD	1
1.1 APELL proces	2
1.2 Korišteni pojmovi	3
2. PROSTORNA I GOSPODARSKA OBILJEŽJA ŽUPANIJE	4
2.1 Položaj i ustroj	4
2.2 Gospodarstvo	5
2.3 Prometna infrastruktura	6
3. OSNOVE ZA IZRADU PLANA	8
3.1 Analiza dostavljenih Operativnih planova intervencija	8
3.2 Identifikacija pravnih osoba koje nisu dostavile Operativne planove intervencija	9
3.3 Procjena posljedica i vjerojatnosti nesreća te društvenog rizika	10
4. NOSITELJI IZRADU PLANA	12
5. SUBJEKTI KOJI SUDJELUJU U PROVOĐENJU PLANA	13
5.1 Komunikacijske jedinice	14
5.2 Interventne jedinice	14
5.3 Ekspertna jedinica	14
5.4 Prijevoz i logistika	15
6. ODGOVORNOSTI I OVLAŠTENJA U PROVEDBI PLANA	16
6.1 Osposobljavanje	16
7. POSTUPCI I MJERE U SLUČAJU IZVANREDNOG DOGAĐAJA	17
7.1 Usklađivanje učesnika u provedbi Plana	18
7.2 Prioriteti tijekom intervencija	19
8. ZAKONSKA REGULATIVA I ZAKONSKE OBVEZE ŽUPANIJE	20
9. NAČIN I VREMENSKI TERMIN PERIODIČKOG TESTIRANJA, ANALIZE I REVIZIJE PLANA	22
10. NAČIN UPOZNAVANJA SVIH SUDIONIKA S PLANOM	23
11. NAČIN USUGLAŠAVANJA PROVEDBE PLANA S OSTALIM INTERVENTNIM MJERAMA KOJE SE PROVODE TEMELJEM DRUGIH ZAKONA I PROPISA	24
12. NAČIN INFORMIRANJA I UPOZNAVANJA JAVNOSTI S PLANOM I NAČIN INFORMIRANJA JAVNOSTI PRI PRIMJENI PLANA	25

13. PROCJENA VISINE POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE PLANA_____	26
14. IZVJEŠĆIVANJE_____	27
15. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE_____	27
16. PRILOZI_____	28

REPUBLIKA HRVATSKA

VUKOVARSKO-SRIJEMSKA ŽUPANIJA
ŽUPANIJSKA SKUPŠTINA

Klasa: 351-01/05-01/08
Ur.br: 2196/1-03-05-3
Vinkovci, 18. srpnja 2005.

Temeljem čl. 42. Zakona o zaštiti okoliša (N.N., br. 82/94, 128/99), Plana intervencija u zaštiti okoliša (N.N., br. 82/99, 86/99, 12/01), članka 16., 17. i 46. Statuta Vukovarsko-srijemske županije ("Službeni vjesnik Vukovarsko-srijemske županije" br. 10/01,, 3/02,, 4/03, i 8/05.), te članka 64. Poslovnika Skupštine Vukovarsko-srijemske županije ("Službeni vjesnik" Županije 17/01, i 6/04,) Skupština Vukovarsko-srijemske županije na 3. sjednici održanoj 18. srpnja 2005. godine, d o n o s i

PLAN INTERVENCIJA U ZAŠTITI OKOLIŠA VUKOVARSKO-SRIJEMSKE ŽUPANIJE

1. UVOD

Plan intervencija u zaštiti okoliša Vukovarsko-srijemske županije (u daljnjem tekstu: Plan), izrađen je u skladu s APELL procesom i stvara pretpostavke za učinkovito i sveobuhvatno provođenje zaštite okoliša i provedbu interventnih mjera u slučaju ekološke nesreće, uvažavajući regionalne i lokalne posebnosti i potencijalne rizike i opasnosti na svom području.

Svrha donošenja Plana je predvidjeti, spriječiti i ograničiti moguće ekološke nesreće ili izvanredni događaj koji može ugroziti okoliš, te izazvati opasnost za život i zdravlje ljudi.

Planom se utvrđuju vrste rizika i opasnosti, postupak i mjere za ublažavanje i uklanjanje neposrednih posljedica štetnih za okoliš, subjekti za provedbu pojedinih mjera, odgovornost i ovlaštenja u svezi s provedbom, te način usuglašavanja s interventnim mjerama koje se provode na temelju drugih zakona.

Plan se primjenjuje na cijelom teritoriju Županije kod iznenadnog onečišćenja zraka i tla, odnosno biljnog i životinjskog svijeta te kulturne baštine, kada ekološka nesreća ili drugi izvanredni događaj po svom obimu i mogućim posljedicama prelazi granice i mogućnosti gospodarskog subjekta, grada ili općine na čijem se području događaj dogodio.

Plan se ne primjenjuje u slučaju onečišćenja kopnenih voda (postupa se po Državnom/Županijskom planu zaštite voda) te na:

- vojne objekte i skladišta,
- slučajeve radioaktivnog onečišćenja.

Plan se temelji na načelima utvrđenim u Zakonu o zaštiti okoliša (N.N., br. 82/94 i 128/99):

- preventivnosti,
- cjelovitosti,
- plaćanju troškova onečišćavanja,
- poštivanja prava,
- javnosti i sudjelovanja.

1.1. APELL proces

APELL je skraćenica izvedena od početnih slova izvornog naziva na engleskom jeziku ("Awareness and Preparedness for Emergencies at Local Level", A Process for Responding to Technological Accidents, United Nations Environment Programme /Industry and Environment Office, UNEP/IEO, Paris, 1988), sa značenjem "Budnost i pripravnost za izvanredne događaje na lokalnoj razini".

APELL obuhvaća dva temeljna aspekta:

- stvoriti i/ili ojačati svijest zajednice o mogućim opasnostima vezanim uz proizvodnju, postupanje s opasnim tvarima i njihovom uporabom, kao i korake koje poduzimaju vlasti i gospodarstvo, kako bi od njih zaštitili zajednicu,
- razviti na temelju ovih informacija i u suradnji s lokalnim zajednicama, planove intervencija koji bi uključivali čitavu zajednicu, u slučaju da dođe do neželjenog događaja, koji bi ugrozio njenu sigurnost.

Cijelokupni ciljevi APELL-a na županijskoj razini jesu:

- sprječavanje gubitaka života ili oštećenja zdravlja i društvenog blagostanja,
- izbjegavanje oštećenja imovine, te
- osiguranje očuvanja okoliša.

Njegovi specifični ciljevi su slijedeći:

- pružati informacije građanima o opasnostima vezanim uz gospodarstvo i mjerama koje se poduzimaju u cilju smanjenja rizika,
- jačati stupanj uključenosti lokalnog gospodarstva u lokalnoj zajednici i planiranje intervencija glede neželjenih događaja,

- izraditi, ocijenjivati i dopunjavati planove intervencija za lokalno područje (općine i gradovi)
- povezivati gospodarske Operativne planove intervencija s lokalnim planovima (općinskim, gradskim) u jedan sveobuhvatni Županijski plan, kojim bi se moglo uspješno suprostaviti svim vrstama mogućih nepoželjnih događaja,
- uključiti članove lokalne zajednice u izradu, provjeru (vježbe) i provedbu sveobuhvatnog plana intervencija

Partneri u provođenju APELL-a uz državne vlasti, čija je uloga ključna za konačan uspjeh provođenja aktivnosti na lokalnoj razini su tri vrlo važna učesnika, koji se moraju uključiti ako se želi postići uspjeh, a to su:

- čelnici (županijski, gradski i općinski) lokalne uprave i samouprave, načelnici policije, zapovjednici vatrogasnih postrojbi, te ravnatelji prve pomoći, javnog zdravstva i dr.

- čelnici gospodarskih subjekata,

- čelnici lokalne zajednice (gospodarske komore, obrazovanja, socijalne skrbi, urednici sredstava javnog priopćavanja, stručnih organizacija koje se bave zaštitom okoliša, predstavnici nevladinih udruga i dr.)

1.2 Korišteni pojmovi

U ovom Planu u uporabi su pojmovi s sljedećim značenjem:

- *Okoliš* je prirodno okruženje: zrak, tlo, voda i more, klima, biljni i životinjski svijet u ukupnosti uzajamnog djelovanja i kulturna baština kao dio okruženja kojeg je stvorio čovjek;

- *Onečišćavanje okoliša* je promjena stanja okoliša koja je posljedica štetnog djelovanja ili izostanka potrebnog djelovanja, ispuštanja, unošenja ili odlaganja štetnih tvari, ispuštanja energije i utjecaja drugih zahvata i pojava nepovoljnih za okoliš;

- *Rizik po okoliš* je vjerojatnost da će neki zahvat posredno ili neposredno prouzročiti štetu okolišu ili ugroziti život i zdravlje ljudi;

- *Štetna tvar* je tvar čija su svojstva opasna za ljudsko zdravlje i okoliš s dokazanim akutnim i kroničnim toksičnim učincima, vrlo nadražujuća, kancerogena, mutagena, nagrizajuća, zapaljiva i eksplozivna tvar ili tvar koja u određenoj količini i/ili koncentraciji ima takva svojstva;

- *Opasna tvar* je tvar koja je zakonom, drugim propisima i međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku određena kao opasna tvar;

- *Ekološka nesreća* je izvanredni događaj ili vrsta događaja prouzročena djelovanjem ili utjecajima koji nisu pod nadzorom i imaju za posljedicu ugrožavanje života i zdravlja ljudi i u većem obimu nanose štetu okolišu.

- *MARS* je skraćenica izvedena od početnih slova izvornog naziva na engleskom jeziku ("The Major Accident Reporting System", European Commission, Joint Research Centre /Institute for System Engineering and Informatics, IRC/ ISEI), sa značenjem "Sustav izvješćivanja o značajnijim nesrećama" (u daljnjem tekstu: MARS).

2. PROSTORNA I GOSPODARSKA OBILJEŽJA ŽUPANIJE

2.1 Položaj i ustroj

Vukovarsko-srijemska županija smještena je na krajnjem sjeveroistoku Republike Hrvatske. Leži u međurječju između rijeka Dunava i Save.

Na istoku graniči sa Srbijom i Crnom Gorom, na jugu sa Bosnom i Hercegovinom, na sjeveru sa Osječko-baranjskom i zapadu Brodsko-posavskom županijom.

Vukovarsko-srijemska županija ima 84 naseljena mjesta, koja u organizacijskom pogledu čine 4 grada (Vukovar, Ilok, Vinkovci i Županja) i 26 općina. Osobitost ovog kraja jesu mnoga velika sela sa po više tisuća stanovnika.

Površina Vukovarsko-srijemske županije je 2448 km². Na tom području male su visinske razlike. Najviša je točka Čukala kod Iloka (294 m nadmorske visine), a najniža u Posavini – Spačva (78 m). Na istoku blago se spuštaju obronci Fruške gore i prelaze u vukovarski ravnjak. Sa zapada, s planine Dilja, pruža se vinkovačko-đakovački ravnjak.

Sjeverno od Vinkovaca teče rijeka Vuka koja se ulijeva u Dunav kod Vukovara, a južnije prema Savi teče Bosut s pritokama Berava, Biđ, Studva i Spačva.

Prostor Vukovarsko-srijemske županije ima umjereno kontinentalnu klimu. Ljeta su sunčana i vruća, a zime su hladne i sa snijegom. Srednja godišnja temperatura kreće se oko 11°C sa srednjim najtoplijim maksimumom od 29,9°C i srednjim minimumom od 12,2°C. Srednje godišnje padaline kreću se u relativno uskom rasponu. Najniže su u krajnjem istočnom dijelu gdje iznose oko 650 mm, a idući prema zapadu vrijednost srednjih godišnjih padalina postupno raste do 800 mm. Srednja relativna vlaga iznosi 79%.

U godišnjoj ruži vjetrova najveću učestalost imaju strujanja zraka iz sjeverozapadnog smjera (26,8%), a zatim po učestalosti slijede strujanja iz jugoistočnog (17,7%), sjeveroistočnog (13,5 %) i jugozapadnog kvadranta (11,9 %). Udio tišina iznosi 12,6 %.

Prema popisu stanovništva 1991. godine na području ove Županije živio je 231.241 stanovnik. U agresiji na Republiku Hrvatsku 1991. godine veliki dio Županije bio je okupiran. Iz tih naselja prognano je hrvatsko i ostalo nesrpsko stanovništvo. Do danas se još svi prognanici nisu vratili, tako da se broj stanovnika na području ove Županije smanjio, te prema popisu iz 2001. godine iznosi 204.768 stanovnika.

2.2 Gospodarstvo

Vukovarsko-srijemska županija raspolaže bogatim prirodnim resursima od kojih su najznačajniji: obradive površine, šume, nalazišta nafte, plina, gline i šljunka te razvijena hidrografska mreža.

Županija ima i izuzetno povoljan geoprometni položaj, koja se nalazi na raskrižju prometnica koje povezuju Istok i Zapad te Srednju Europu s izlaskom na more.

Poljoprivredne površine zauzimaju 150.856 ha ili 61,8% površine Županije, od kojih se 93% odnosi na oranice i vrtove, dok ostatak od 7% jesu pašnjaci, livade, vinogradi i voćnjaci. U privatnom vlasništvu nalazi se 58% poljoprivrednih površina, a preostali dio bivšeg društvenog sektora u vlasništvu je države.

Prevladavaju oranice, vinogradi, voćnjaci i šume. Vukovarsko-srijemska županija ima najplodnije oranice (150.000 ha vrlo plodne zemlje). Najplodnija je zemlja crnica na vukovarskom ravnjaku. Tlo, blaga kontinentalna klima i povoljan godišnji raspored oborina ovog podneblja omogućavaju kvalitetnu poljoprivrednu proizvodnju. Ratarske površine su meliorirane i komasirane i omogućuju strojnu obradu i visoke prinose. Glavni proizvodi su: pšenica, kukuruz, šećerna repa, duhan. Postoje veliki prerađivački kapaciteti za primarne poljoprivredne proizvode, skladišta, mlinovi, silosi, hladnjače i tvornice.

Veliko bogatstvo čine sačuvane stare šume koje pokrivaju površinu od 69.011 ha (28,3% površine Županije). Naročito su poznate šume hrasta lužnjaka. U spačvanskom šumskom bazenu dva su zaštićena šumska područja: Lože, kod Županje, i Radiševo, zaštićeno šumsko područje blizu naselja Vrbanja.

Primarna poljoprivredna proizvodnja uvjetovala je poslije Drugog svjetskog rata intenzivniju izgradnju u prehrambenoj industriji. Danas na području Županije imamo kvalitetno strukturirane kapacitete za proizvodnju šećera i špirita, mlijeka i mliječnih prerađevina, mlinsko-pekarskih proizvoda, mesa i suhomesnatih proizvoda, prerađevina od voća i povrća, vina, stočne hrane te doradu i preradu sjemena.

Bogata nalazišta kvalitetne gline, šljunka i pijeska omogućila su razvitak industrije građevinskog materijala, poglavito ciglarstva, opekarstva i graditeljstva u cjelini.

Na području Đeletovaca nalaze se vrijedna crpilišta nafte i plina čiji je godišnji opseg proizvodnje iznosio prije rata oko 252.000 tona nafte i 26 milijuna m³ zemnog plina, dok je sadašnja proizvodnja pala na manje od 100.000 tona nafte i 12 milijuna m³ zemnog plina godišnje.

Od metaloprerađivačke djelatnosti danas je najznačajnija proizvodnja poljoprivrednih strojeva i priključnih uređaja koja uz sebe veže i razvoj niza manjih kooperantskih tvrtki s područja Županije.

U posljednjih nekoliko godina sve veću zastupljenost u strukturi gospodarstva nauštrb poljoprivrede, prehrambene i prerađivačke industrije imaju trgovina, obrtništvo i uslužne djelatnosti općenito, tako da se s prijeratnih 24%, prema najnovijim pokazateljima, popela na 38%.

Okupacija velikog dijela Županije (preko 50%) onemogućila je na tom prostoru primjenu općeg koncepta privatizacije i restrukturiranja, koji nažalost ni danas nije proveden na odgovarajući način.

Ukupno procijenjene ratne štete na području Županije iznose 4,2 milijardi Eura od kojih na gospodarstvo otpada 1,3 milijardi, a samo za objekte i kapacitete Kombinata "Borovo" ona iznosi 302 milijuna Eura.

2.3 Prometna infrastruktura

Cestovni promet

Geoprometni položaj Županije je vrlo značajan i nalazi se na raskrižju prometnica koje povezuju istok i zapad, te srednju Europu s izlazom na more. Tu su dva vrlo važna europska koridora : **X koridor** - Zapad - Istok kojeg na području Hrvatske čini autocesta od Zagreba u smjeru istoka (D4) dolinom rijeke Save, odnosno željeznička pruga, plovni put i naftovod i **V koridor** - od Budimpešte, Podunavljem preko Osijeka i Đakova te dalje dolinama rijeke Bosne i Neretve do Ploča. Ovaj koridor na području RH čini i državna cesta D7 i autocesta D4, plovni put Dunavom i Dravom i budući VK Dunav – Sava, te željeznička pruga.

Dužina cesta (stanje 1999.):

Ukupno	suvremeni kolnik	Vrsta cesta		
		državne	Županijske	Lokalne
1100	775	323	548	229

Popis državnih cesta i njihova duljina u Vukovarsko-srijemskoj županiji:

Broj ceste	DRŽAVNE CESTE	Duljina u VSŽ (km)
2	GP D.Križovljanska-Varaždin-Virovitica-Našice-Osijek-Vukovar-GP Ilok (granica SiCG)	60
4	GP Bregana-Zagreb-Slavonski Brod-GP Bajakovo (gran. SiCG)	59
46	Đakovo (D7)-Vinkovci-GP Tovarnik (granica SiCG)	62
55	Borovo (D2)-Vinkovci-GP Županja (granica R. BiH)	49
57	Vukovar (D2)-Orolik-Nijemci-Lipovac (D4)	35
214	D 55-Gunja- (granica R. BiH)	29
518	Osijek (D2)-Jarmina (D46)	14
519	Dalj (D213)-Borovo (D2)	8
520	D4 -Sl. Šamac (D7)	7
UKUPNO		323

Željeznički promet

Područjem Županije Vukovarsko-srijemske prolaze ili su locirane pruge različite namjene, opsega prometa, gospodarske važnosti i značaja u unutarnjem i međunarodnom prometu. Današnja infrastruktura dozvoljava različite brzine na ovim prugama ovisno o stanju uređenosti gornjeg i donjeg ustroja, opremljenosti signalno-sigurnosnim i telekomunikacijskim uređajima, elektroenergetskim postrojenjima i ostalim građevinama potrebnim za funkcioniranje prometa, a posebno o stanju pruge nakon ratnih djelovanja.

Sukladno Zakonu o sigurnosti u željezničkom prometu (N.N., br.72/92 i 28/93) i Odluci o razvrstavanju pruga željezničku prometnu infrastrukturu čine:

- magistralna glavna željeznička pruga MG2 (Savski Marof državna granica-Zagreb-Sisak - Novska-Vinkovci-Tovarnik državna granica), dionica MG2C (Tovarnik-Novska)
- magistralna glavna željeznička pruga MG2.2 (Vinkovci-Vinkovci Teretni kolodvor Park A/B-Jarmina odvojnica)
- magistralna glavna željeznička pruga MG2.3 (Vinkovci-Vinkovci Teretni kolodvor Park D/C-Jarmina odvojnica)
- magistralna pomoćna željeznička pruga MP 14 (Vinkovci-Erdut državna granica) ,
- željeznička pruga I. reda I.109 (MG 2) Vinkovci-Osijek,
- željeznička pruga I. reda I.110 Vinkovci-Drenovci državna granica,
- željeznička pruga I. reda I.111 Mirkovci (MG 2)-Vrapčana (I.110)
- željeznička pruga II. reda II. 210 (MP14) -Vukovar-Stari Vukovar,
- željeznička pruga II. reda II. 211 Vinkovci (MG 2)-Županja.

Riječni promet

Dunav je međunarodni plovni put i jedini siguran glede organiziranja kontinuiranog transporta. Za plovidbu Savom potrebno je rijeku kanalizirati od Siska do Šamca.

Trasa planiranog kanala Dunav-Sava (ukupna duljina kanala 61,4 km, dok tehničkim karakteristikama zadovoljava četvrtu (IVb) kategoriju međunarodnog plovnog puta) je jedan od najznačajnijih zahvata u uređenju unutarnjih plovnih putova Republike Hrvatske. Spajajući rijeku Dunav i Savu, skratio bi se dosadašnji put posavskim riječnim koridorom za 417 km.

2.4 Ostalo

Osim navedenih karakteristika značajno je spomenuti kulturna i prirodna obilježja Vukovarsko-srijemske županije.

Popis zaštićene prirode na području županije naveden je u Prilogu 19.

Od kulturnih dobara potrebno je istaknuti arheološke lokalitete na području Županije kojih ima 98 evidentiranih, 8 preventivno zaštićenih i 41 registriran iz prapovijesnog, antičkog i srednjovjekovnog razdoblja. Najpoznatiji lokaliteti su: Vučedol i Cibalića.

Uz to velik je broj pojedinačnih građevina graditeljskog nasljeđa visoke arhitektonske vrijednosti. Najveći broj tih građevina je sakralnog karaktera.

3. OSNOVE ZA IZRADU PLANA

Za izradu županijskog Plana intervencija u zaštiti okoliša korišteni su podaci iz 35 dostavljenih i obrađenih Operativnih planova pojedinih gospodarskih subjekata s ukupno 109 lokacija na kojima se proizvode, skladište se ili se rukuje s opasnim tvarima.

Niti jedna općina niti grad nisu dostavile ovom Povjerenstvu izrađene Planove intervencija kako je propisano točkom 1. Poglavlja V državnog Plana intervencija u zaštiti okoliša.

3.1 Analiza dostavljenih Operativnih planova intervencija

Povjerenstvu su do sredine travnja 2004. dostavljeni Operativni planovi intervencija u zaštiti okoliša slijedećih pravnih osoba:

1. Hrvatske šume d.d. Zagreb, RJ Vinkovci
2. Opća bolnica Vinkovci
3. Plinara istočne Slavonije d.o.o., Vinkovci
4. INA Naftaplin, Pogon Vinkovci
5. INA Sektor trgovine na malo, PC Osijek

6. PIK d.d. Vinkovci
7. Sladorana d.d., Županja
8. JANAF, Terminal Sl. Brod
9. INA-Osijek Petrol d.d., Osijek
10. BP Ugarković, Stari Mikanovci
11. BP Božić, Stari Jankovci
12. BP Orbit, Ilok
13. Plinacro d.o.o., Zagreb
14. Đuro Đaković TPSU d.d., Županja
15. Spačva d.d., Vinkovci
16. Opća bolnica Vukovar
17. Domil d.d. u stečaju, Županja
18. Hrvatske željeznice d.o.o., Zagreb, Kolodvor Vinkovci
19. Agro-Tovarnik d.o.o., Tovarnik
20. Poljoprivredna Zadruga Lovas
21. Razvitak, Ilok
22. Čazmatrans d.o.o., Vukovar
23. HT-TKCentar Vukovar
24. HT-TKCentar Vinkovci
25. Tehnostan d.o.o., Vukovar
26. Vodovod grada Vukovara
27. Polet d.o.o., Vinkovci
28. Cestorad d.d., Vinkovci
29. Vinkovački vodovod i kanalizacija
30. Vupik d.d., Vukovar
31. Poljoprivredna Zadruga Napredak, Županja
32. Poljoprivredna Zadruga Jankovci
33. Prvo plinarsko društvo Vukovar d.o.o.
34. Lipovac d.d.
35. Bosut d.o.o., Vinkovci

Pregledom dostavljenih planova, najčešći nedostaci su:

- proračun najgoreg slučaja tzv. Worst Case prema EPA 40 CFR 68 odnosno različit pristup jer su neke pravne osobe računale s doista najgorim mogućim slučajem koji se odnosi na eksploziju ukupne količine tvari u spremniku, a neki samo na količinu koja stvara lokvu u preporučenom vremenu,
- ovjera od strane odgovorne osobe,
- pojedini prilozi.

Brojni operativni Planovi vraćeni su na doradu (ukupno 26, od kojih neki i više puta), uz napomenu da je ukupno 8 Operativnih planova bilo napravljeno na temelju propisa iz zaštite voda. Nakon svih dorada, izdano je ukupno 35 rješenja o prihvaćanju Operativnih planova jer udovoljavaju odnosno sadržavaju sve propisane dijelove.

Opći je dojam da su planovi izrađeni od ljudi iz pojedinog pravnog subjekta puno konkretniji od onih izrađenih od tvrtki i ustanova koje se bave tim poslovima, jer su očito, ovi drugi

spomenuti nastojali dobiti na vizualnim efektima i debljini bez dovoljno opisa same situacije u pravnom subjektu kojeg su obrađivali.

3.2 Identifikacija pravnih osoba koje nisu dostavile Operativne planove intervencija

U skladu s dopisima zatraženim i dobivenim od Ministarstva unutarnjih poslova, PU Vukovarsko-srijemske i Inspektorata zaštite okoliša i upita pojedinih članova Povjerenstva, a nakon upućenih dopisa i požurnica od strane Povjerenstva nisu dostavile Operativne planove slijedeće pravne osobe:

1. NCU d.o.o. Županja
2. Octan CompanY d.o.o. Županja
3. BP-Ada Vinkovci
4. Iločki podrumi d.d. Ilok
5. PZ „Negoslavci“
6. Komunalac d.o.o. Županja
7. Borovo – GTR” d.o.o.
8. HEP – Distribucija d.o.o. Vukovar
9. Rubik d.o.o. Borovo naselje, Vukovar
10. Vutex-Fenix d.o.o., Vinkovci
11. Bonus d.o.o., Vinkovci

Stručnom povjerenstvu su upućeni dopisi da nisu obveznici izrade Operativnih planova intervencija u zaštiti okoliša od slijedećih pravnih osoba:

1. HEP – Distribucija d.o.o. Vinkovci
2. AGRO-ILOK d.d. Ilok
3. Veterinarska stanica Vinkovci
4. Veterinarska stanica Županja
5. Veterinarska stanica Vukovar
6. Kunis d.o.o., Bošnjaci

3.3 Procjena posljedica i vjerojatnosti nesreća, te društvenog rizika

Indeksom opasnosti “D”, prema Planu intervencija u zaštiti okoliša, definirana je stvarna ili potencijalna opasnost s obzirom na količinu opasne tvari koja se proizvodi, skladišti, prerađuje, s kojom se rukuje, prijevozi, skuplja ili se obavlja neka druga radnja.

Plan intervencija u zaštiti okoliša Vukovarsko-srijemske županije

Indeks opasnosti (D)	D=5 granična količina iz Priloga 2	D=4	D=3	D=2	D=1
Količina opasne tvari iskazana u postocima prema D=5	≥100% od D=5	>10% od D=5	>1% od D=5	>0,1% od D=5	<0,1% od D=5

Nesreće koje može prouzročiti izvanredni događaj izazvan različitim količinama opasne tvari, mogu se svrstati u sljedeće skupine:

Težina nesreće	Indeks opasnosti "D"
1. beznačajna	D=1
2. značajna	D=2
3. ozbiljna	D=3
4. vrlo ozbiljna	D=4
5. katastrofalna	D=5

Pravne i fizičke osobe koje proizvode, skladište, prerađuju, prevoze, skupljaju ili obavljaju druge radnje s opasnim tvarima iz Priloga 2. dužne su izraditi Operativne planove intervencija u zaštiti okoliša ako je tijekom proizvodnje, skladištenja, prerade, prijevoza, skupljanja ili obavljanja drugih radnji s opasnim tvarima na određenoj lokaciji količina te opasne tvari jednaka ili veća od 1% granične količine (D=3) za tu opasnu tvar.

Pravne i fizičke osobe koje proizvode, skladište, prerađuju, prevoze, skupljaju ili obavljaju druge radnje s naftom i njezinim derivatima, dužne su izraditi Operativne planove intervencija u zaštiti okoliša ako je tijekom proizvodnje, skladištenja, prerade, prijevoza, skupljanja ili obavljanja drugih radnji s naftom i njezinim derivatima moguće istjecanje tih tvari u okoliš iz postrojenja, spremnika, prijevoznog sredstva ili odsjeka cjevovoda između dva blok ventila, u količini većoj ili jednako 0,1% granične količine (D=2) za tu opasnu tvar.

Razvrstavanje vrsta opasnosti

Na osnovu informacija dobivenih analizom dostavljenih operativnih planova najopasnije tvari (pregled u Prilogu 2.) koje se pojavljuju u količinama s indeksima opasnosti D=4 i 5 na području naše Županije su:

- sirova nafta
- klorovodična kiselina
- zemni plin

- natrijeva lužina
- mazut
- pesticidi
- sumporovodična kiselina
- naftni derivati
- amonijak
- klor
- sumporni dioksid
- formaldehid
- etilni alkohol

Ostale tvari koje prelaze D=2 i 3 su uglavnom naftni derivati (lož-ulje, diesel, bitumen, mazut), kloridna i sulfatna kiselina, etilmerkaptan, UNP i rabljeno ulje.

U prometu željeznicom, kao tranzitne pojavljuju se navedene ili neke druge tvari koje mogu biti izvor potencijalnih opasnosti s značajnim ili katastrofalnim posljedicama.

Slično je i u cestovnom prometu ali s daleko manjim količinama. Sukladno propisima iz prometa (preuzeti ADR i RID propisi), kao i oni iz područja rječnog prometa reguliraju način osiguranja i postupanja u slučaju akcidenta s opasnim tvarima pa nisu posebno razrađeni u ovom Planu. Proračuni iz tog i drugih područja mogući su uz pomoć računalnih programa kao npr. Aloha.

Primjeri analiza najgoreg slučaja – “Worst case”

Primjer 1.

Lokacija: Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci

Opasna tvar: klor (CAS 7782-50-5), LD₅₀-293 ppm (smrtonosna doza)

Ukupna količina uskladištene kloridne kiseline je 1,17 tona. Prema scenariju najgoreg slučaja pri klasi stabilnosti vremena F, brzini vjetra 1,5 m/s i ispuštanju Klor u okolinu brzinom od 293,4 kg/min, za vrijeme 10 minuta, bit će ispuštena ukupna količina od 2934 kg klor u obliku plinovitog oblaka. Maksimalni doseg za granicu od 0,5 ppm (što se smatra granicom iznad koje nastaju neke posljedice po zdravlje izloženih osoba) je preko 15 000 metara, pa s obzirom na lokaciju u samom gradu Vinkovci, predstavlja vrlo visoku opasnost. Za koncentraciju od 10 ppm (IDHL-granica iznad koje nastaju značajne posljedice za zdravlje) maksimalni doseg je 3 900 m, a za smrtonosnu dozu od 293 ppm i više je oko 500 m.

Primjer 2.

Lokacija: Sladorana, Županja

Opasna tvar: dioksini (kao mogući produkt gorenja u skladištu pesticida- ukupna količina pesticida 28 tona) su iznimno toksična tvar.

Uz standardne uvjete za proračun naveden u prvom primjeru, i uz ispuštanje od 10 minuta, doseg otrovnog plina je oko 3800 m. Ispuštene količine predstavljaju iznimno veliku opasnost po život i zdravlje. Na duži vremenski period mogu kontaminirati prekriveno područje i učiniti ga neprikladnim za život. Dioksini uz odgovarajuće atmosferske uvjete mogu doseći i puno veće udaljenosti.

4. NOSITELJI IZRADE PLANA

Planovi intervencija u zaštiti okoliša sastavni su dio Programa zaštite okoliša županije, gradova i općina, a u slučaju da županija, grad ili općina nisu donijeli Program zaštite okoliša Plan intervencija može se donijeti i provoditi samostalno kao što je slučaj u našoj županiji.

Županijska skupština u skladu s APELL procesom osnovala je Odlukom br. 2188/1-03-01-1 od 19. rujna 2001. Stručno povjerenstvo za izradu Plana.

Povjerenstvo u konačnom sastavu je konstituirano na sjednici održanoj 02. travnja 2003. i počelo s radom.

Sukladno državnom Planu za članove Stručnog povjerenstva imenovani su predstavnici:

- županijskog poglavarstva,
- općinskog ili gradskog poglavarstva,
- upravnih tijela gradova i općina,
- pravnih osoba koje obavljaju djelatnost kao javnu službu,
- pravnih osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost,

Za voditelja Stručnog povjerenstva imenovan je predstavnik pravne osobe koja obavlja gospodarsku djelatnost po kriteriju većeg poznavanja problema.

Uvjete za rad Stručnog povjerenstva osiguralo je županijsko poglavarstvo.

Zadaci povjerenstva bili su:

- identifikacija resursa i sudionika u procesu izrade Plana

- identifikacija rizika i opasnosti,
- analiza postojećih Planova svih sudionika i usklađenosti tih Planova,
- identifikacija zadaća nepokrivenim postojećim Planovima,
- prilagođavanje postojećih Planova i izrada harmoniziranog i integriranog Plana,
- donošenja Plana intervencija u zaštiti okoliša od strane nadležnog tijela Županije
- upoznavanje svih sudionika sa integriranim Planom
- uspostava procedure za periodičko testiranje, analizu i reviziju Plana,

Prijedlog Plana intervencija u zaštiti okoliša Županije biti će dostavljen na mišljenje tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu prirode i okoliša.

Nakon dobivanja pozitivnog mišljenja od strane državne uprave, a na prijedlog Stručnog povjerenstva Plan će donijeti predstavničko tijelo Županije.

5. SUBJEKTI KOJI SUDJELUJU U PROVOĐENJU PLANA

Tijela nadležna za provođenje Plana su: Županijski eko-stožer i Državni eko-stožer.

Ovlasti i dužnosti Državnog eko-stožera u provođenju Plana jesu:

- odlučivanje o primjeni Plana kad izvanredni događaj zahvati područje dviju ili više županija i prijeti mogućim prekograničnim učincima;
- procjena rizika i opasnosti, te procjena štete od nastalog izvanrednog događaja;
- usklađivanje mjera u provođenju Državnog Plana;
- procjena i osiguranje potrebnih sredstava u slučaju žurnih intervencija;
- podnošenje izvješća o provođenju i primjeni Državnog Plana;
- donošenje odluke o završetku intervencije;
- izvješćivanje javnosti;
- davanje prijedloga tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu prirode i okoliša za osiguranje potrebnih sredstava u državnom proračunu za redovno provođenje Državnog Plana;
- putem tijela državne uprave nadležnog za vanjske poslove ili Vlade Republike Hrvatske, odnosno tijela određenog sukladno s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Republiku Hrvatsku, šalje i prima informacije, te upućuje zahtjev za međunarodnu pomoć u slučaju nesreće sa prekograničnim učincima;
- poduzimanje drugih mjera utvrđenih Državnim Planom.

Županijski eko-stožer

Temeljem članka 42. Zakona o zaštiti okoliša (N.N., br. 82/94, 128/99), te točaka 6.,7.,8.,9. i 10. Plana intervencija u zaštiti okoliša (N.N., br. 82/99 i 86/99), Županijska skupština je na svojoj 3. sjednici dana 18. srpnja 2005. godine donijela Rješenje o imenovanju članova Županijskog eko-stožera.

Županijski eko-stožer ima voditelja i 25 članova.

Članovima Županijskog eko-stožera imenovani su zamjenici.

Voditelj Županijskog eko-stožera je Župan po položaju.

Voditelj Županijskog eko-stožera ima tri zamjenika.

Uvjete za rad odnosno tehničke i administrativne poslove za potrebe Županijskog eko-stožera osigurava Županijsko poglavarstvo.

5.1 Komunikacijske jedinice

Poslove operativnog dežurstva, prijema i prijenosa informacija, pozivanje osoba, te uzbunjivanja za potrebe Županijskog eko-stožera obavlja Državna uprava za zaštitu i spašavanje i operativno dežurstvo u Policijskoj upravi Vukovarsko-srijemskoj.

Sukladno novom zakonu broj za dojavu izvanrednog događaja je 112 (još neko vrijeme se mogu koristiti dosadašnji brojevi 985, 92, 93 i 94).

5.2 Interventne jedinice

Interventne jedinice jesu javne vatrogasne postrojbe, profesionalne vatrogasne postrojbe u gospodarstvu, te ostale vatrogasne postrojbe, u skladu s planovima zaštite od požara, postrojbe atomsko-biološko-kemijske obrane Oružanih snaga Republike Hrvatske, postrojbe civilne zaštite (opće i specijalističke namjene – popis stožera civilne zaštite županije), hitna medicinska pomoć i specijalizirane jedinice ovlaštenih pravnih i fizičkih osoba.

Specijalizirane jedinice ovlaštenih pravnih osoba za potrebe ovog Plana su specijalizirane jedinice koje obavljaju djelatnost postupanja s opasnim otpadom, na temelju Rješenja o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti postupanja s opasnim otpadom koja je izdala državna uprava za zaštitu prirode i okoliša.

Specijalizirane jedinice provode sanaciju posljedica izvanrednog događaja što razumijeva uklanjanje opasnosti koja može nastati iz određene količine opasne tvari.

Kao interventne jedinice mogu se uključiti pravne i fizičke osobe koje obavljaju komunalne djelatnosti.

5.3 Ekspertna jedinica

Pravne i fizičke osobe čija je stručna pomoć nužna za prepoznavanje opasnih tvari i prosudbu posljedica u slučaju izvanrednog događaja, ulaze u sastav ekspertne jedinice.

Ekspertna jedinica daje stručnu prosudbu mogućih posljedica izvanrednog događaja, te prijedlog mjera zaštite, spašavanja i tehničke intervencije.

U sastav ekspertne jedinice za provedbu Plana na državnoj i županijskoj razini ulaze:

- Operativno-informativni centar INE;
- Hrvatski zavod za toksikologiju;
- tijelo državne uprave nadležno za hidrometeorologiju;
- Hrvatske vode;
- Agencija za posebni otpad;
- tijelo državne uprave nadležno za zaštitu prirode i okoliša.

Operativno dežurstvo ekspertne jedinice nalazi se u Operativno-informativnom centru INE u Zagrebu, Av. V. Holjevca 10 (tel: 01/645-1075)

5.4 Prijevoz i logistika

U slučaju iznenadnog događaja prijevoz i logistiku obavljaju:

- interventne jedinice za svoje ljudstvo i opremu,
- javna poduzeća iz djelatnosti prijevoza,
- za potrebe izviđanja i brzog prijevoza osoba koje sudjeluju u provedbi Plana i potrebne opreme, na mjesto izvanrednog događaja, mogu se koristiti helikopteri Oružanih snaga i MUP-a RH, a na zahtjev Državnog eko-stožera ili ovlaštenih osoba iz tijela državne uprave nadležnog za obranu, odnosno tijela državne uprave nadležnog za unutarnje poslove sukladno propisima iz nadležnosti ovih tijela,
- za prijevoz se mogu koristiti zrakoplovi aero-klubova, privatni zrakoplovi i druga sredstva prijevoza specijaliziranih pravnih i fizičkih osoba.

6. ODGOVORNOSTI I OVLAŠTENJA U PROVEDBI PLANA

Županija, gradovi i općine dužni su u skladu s APELL procesom izraditi Planove intervencija u zaštiti okoliša uzimajući u obzir regionalne i lokalne posebnosti, te stvarne i potencijalne rizike i opasnosti na svom području.

Tijelo nadležno za provođenje ovog Plana je **Županijski eko-stožer**.

Ovlasti i dužnosti Županijskog eko-stožera su:

- donošenje odluka o primjeni Plana za područje županije, kada interventne jedinice ne mogu prema postojećim Operativnim planovima intervencija u zaštiti okoliša riješiti nastali izvanredni događaj,
- procjena rizika i opasnosti,

- usklađivanje mjera u provođenju Plana,
- procjena štete uzrokovane izvanrednim događajem,
- izvješćivanje javnosti,
- donošenje odluka o završetku intervencije,
- davanje prijedloga Županijskom poglavarstvu za osiguranje finansijskih sredstava u županijskom proračunu za redovito provođenje plana na području županije,
- poduzimanje i drugih mjera utvrđenih planom.

6.1 Osposobljavanje

Sve osobe koje učestvuju u provođenju Plana moraju biti osposobljene, izvježbane i opremljene za uspješnu provedbu Plana.

Županijski eko-stožer donosi odluku o osposobljavanju osoba koje prema Planu sudjeluju u intervenciji.

Dodatno osposobljavanje nije potrebno za osobe koje u okviru svojih svakodnevnih poslova obavljaju poslove kao i u ovom Planu.

Županijski eko-stožer u okviru svojih dužnosti i ovlasti za uspješno provođenje mjera i aktivnosti može organizirati vježbe s ciljem provjere uspostave veza, obavještavanja sudionika i provjere spremnosti učesnika za uspješno izvršavanje planiranih zadataka u provedbi Plana.

7. POSTUPCI I MJERE U SLUČAJU IZVANREDNOG DOGAĐAJA

Onečišćivač koji je prouzročio nezgodu, odnosno svaka osoba koja primjeti onečišćenje okoliša ili događaj koji može prouzročiti onečišćenje okoliša dužna je ODMAH obavijestiti lokalnu policijsku postaju (upravu) na telefon 92.

Ako iz bilo kojeg razloga to nije u mogućnosti, treba zatražiti pomoć prolaznika ili najbliže osobe, koja će obavijestiti policijsku (postaju) upravu.

Ukoliko postoji opasnost od požara, eksplozije ili trovanja ista će osoba odmah dojaviti i vatrogasnim postrojbama na telefon 93.

Od siječnja 2005. u uporabi jedinstveni telefon: 112

Obavijest treba sadržavati slijedeće:

- ime i prezime/naziv fizičke ili pravne osobe koja je dostavila obavijest,
- datum i vrijeme primjećenog onečišćenja,
- lokaciju onečišćenja (adresa),
- područje onečišćenja (prosudba),
- jačinu ili opseg onečišćenja (prosudba),

- opis onečišćenja,
- podatke o izvoru ili mogućem izvoru onečišćenja (ukoliko su poznati),

Djelatnik policijske uprave koji primi obavijest o akcidentu dužan je ODMAH obavijestiti teritorijalno najbližu policijsku postaju, koja obavlja prvu provjeru obavijesti očevidom na mjestu izvanrednog događaja.

Ukoliko se utvrdi točnost obavijesti, policijska ophodnja osigurava mjesto izvanrednog događaja, a policijska postaja podatke prenosi Operativnom dežurstvu policijske uprave, koja ODMAH obavještava Državnu upravu za zaštitu i spašavanje – 112 (dosad: Županijski centar za obaviješćivanje na telefon 985).

Do dolaska interventnih jedinica policijska ophodnja osigurava mjesto izvanrednog događaja. Po potrebi, prekida se promet, ukoliko prijeti neposredna opasnost od požara, eksplozije i drugih posljedica većeg opsega

Županijski centar za obaviješćivanje će o nastalom izvanrednom događaju ODMAH obavijestiti:

voditelja stožera - župan: Božo Galić, tel. 032/344-201

ili njegove zamjenike:

Stajka Karaban, tel. 032/444-600

Silvana Tvrz, tel. 032/444-600

Josip Grčanac, tel. 032/342-229

koji po potrebi pozivaju dodatne interventne jedinice ili ekspertnu jedinicu.

O činjenici da je aktiviran Plan za određeno županijsko područje, obavještava se Državni eko-stožer, putem komunikacijske jedinice na državnoj razini.

Voditelj ili zamjenik voditelja eko-stožera, koji je primio obavijest od policijske uprave o izvanrednom događaju, dužan je obavijestiti člana Županijskog eko-stožera mjesno nadležnog na određenom području te u slučaju potrebe, dogovoriti hitan sastanak Županijskog eko-stožera.

Zamjenik eko-stožera dužan je obavijestiti i:

1. osobu za komunikaciju s javnošću Eko-stožera
2. Inspekciju zaštite okoliša u Županiji tel. 032/450-375
3. te prema potrebi : Zavod za javno zdravstvo Županije – uzimanje uzoraka vode, tla i dr. ili ostale nadležne inspekcije.

Član Županijskog eko-stožera mjesno nadležan na određenom području dužan je odmah izaći na teren i sačiniti očevidnik ili zabilješke za izradu očevidnika intervencije o zaštiti okoliša.

Član Županijskog eko-stožera će zajedno sa nadležnom inspekcijom na terenu izvršiti procjenu nastalog onečišćenja i štete, a prema potrebi zatražit će i mišljenje Ekspertne jedinice u Operativnom centru INE.

Član Županijskog eko-stožera uz pomoć Ekspertne jedinice će dati prosudbu mogućih posljedica izvanrednog događaja, te predložiti mjere zaštite, spašavanja i tehničke intervencije, odnosno primjenu mjera predviđenih ovim Planom.

7.1 Usklađivanje učesnika u provedbi Plana

Voditelj javne vatrogasne postrojbe zapovijeda akcijom intervencije i prema potrebi aktivira sve potrebne elemente predviđene ovim Planom. Međutim ako na mjesto intervencije prva izađe dobrovoljna vatrogasna postrojba voditelj te vatrogasne postrojbe zapovijeda intervencijom do dolaska javne vatrogasne postrojbe.

Županijski vatrogasni zapovjednik ili njegov zamjenik može narediti svakoj vatrogasnoj postrojbi s područja županije da sudjeluje u vatrogasnoj intervenciji s određenim brojem vatrogasaca i tehničkom opremom (čl. 36. st. 2. Zakona).

Županijski vatrogasni zapovjednik : Antun Jelić, Zlatana Sremca 35, Vinkovci, telefon :331-880,331-890,091-794-0843, kuća: 331-526.

Županijski eko-stožer za vrijeme intervencije prema potrebi zatražit će dodatne interventne jedinice za ublažavanje i uklanjanje nepoželjnih posljedica, a zbog načina sanacije dodatno mišljenje ekspertne jedinice.

Aktiviranjem Plana član Županijskog eko-stožera (mjesno nadležan) ovlašten je pozvati specijalizirane jedinice za sanaciju nastalog izvanrednog događaja.

Specijalizirane jedinice i tvrtke koje su ovlaštene djelovati u takvim situacijama su:

- Komunalije Hrgovčić, tel. 830-650, 098/269-140
- AEKS d.o.o., tel. 01/2881-442
- CROSCO d.o.o., tel. 01/3652-333

Ako je izvanredni događaj takvih razmjera da je zahvatio odnosno ugrozio područje i susjedne županije ili prijeti prekogranično onečišćenje, Državna uprava za zaštitu i spašavanje putem komunikacijske jedinice na državnoj razini, obavještava Državni eko-stožer, koji u tom slučaju preuzima daljnje usklađivanje mjera na provođenju aktivnosti predviđenih Planom.

U slučaju da je izvanredni događaj na području Županije takvih razmjera i da ima karakteristike elementarne nepogode, Županijski eko-stožer može Županu predložiti proglašenje elementarne nepogode.

7.2 Prioriteti tijekom intervencija

Tijekom provođenja intervencija u zaštiti okoliša prednost treba dati:

- zaštititi i spašavanju ljudi
(dječje ustanove, bolnice, škole, objekti za smještaj starih i nemoćnih osoba, stambeni objekti i dr.),
- spomenicima kulture
(galerije, muzeji, spomenici graditeljske baštine, sakralni objekti i dr.),
- zaštićenim djelovima prirode
(park prirode, park šuma, posebni rezervati, spomenik parkovne arhitekture, spomenik prirode – popis u Prilogu 19.)
- komunalnim objektima
(vodoopskrbni objekti, plinska mreža, prijenosa energije(dalekovodi, plinovodi, naftovodi), te ostali gospodarski objekti)
- zaštititi i spašavanju životinja,

8. ZAKONSKA REGULATIVA I ZAKONSKE OBVEZE ŽUPANIJE

Propisi koji direktno ili indirektno propisuju ponašanja u svezi zaštite okoliša su brojni, a iz njih proizilaze određene obveze lokalne zajednice - Županije.

U Republici Hrvatskoj donešena je Strategija zaštite okoliša, Deklaracija o zaštiti okoliša, te zakonska regulativa i podzakonski akti koji reguliraju pitanja zaštite okoliša i održivog razvoja.

Strategija zaštite okoliša Republike Hrvatske stavlja pred Županije, gradove i općine obvezu donošenja vlastitih Programa zaštite okoliša s ciljem rješavanja i skrbi o regionalnim i lokalnim prirodnim resursima, a izradom periodičkih izvješća o stanju okoliša na svim razinama osigurava se praćenje realizacije planiranih aktivnosti definiranih programima.

Zakonom o zaštiti okoliša (N.N., br. 82/94 i 128/99), utvrđena je obveza Županije za donošenje Programa zaštite okoliša, te drugih dokumenata važnih za njenu zaštitu.

Program zaštite okoliša najvažniji je strateški i dugoročni dokument, koji se izrađuje za razinu županije, a donosi ga predstavničko tijelo županije.

Sadržaj programa utvrđen je člankom 19. stavak 1. Zakona, koji glasi:

“Program zaštite okoliša za područje županije sadrži osnovne ciljeve, uvjete i mjerila zaštite okoliša u cjelini, prioritetne mjere zaštite okoliša po sastavnim dijelovima i pojedinačnim prostornim cjelinama, te razrađuje načela i smjernice zaštite okoliša sadržane u Strategiji zaštite okoliša”.

Program zaštite okoliša županije utvrđuje mjere zaštite okoliša u skladu s regionalnim i lokalnim posebnostima i obilježjima.

Sadržaj Programa zaštite okoliša utvrđen je i drugim propisima osim Zakona o zaštiti okoliša, i to prije svega Zakonom o zaštiti zraka (N.N., br. 48/95) i Zakonom o otpadu (N.N., br. 34/95), koji propisuju što Program treba sadržavati u dijelovima koji govore o zraku i otpadu, dok Plan intervencija u zaštiti okoliša (N.N., br. 82/99) navodi da je Plan intervencija u zaštiti okoliša županije njegov sastavni dio.

Zaštita prirode regulirana je Zakonom o zaštiti prirode (N.N., br. 30/94 i 72/94), koji određuje i postupak proglašenja zaštićenih dijelova prirode u devet kategorija: nacionalni park, park prirode, strogi rezervat, posebni rezervat, park šuma, zaštićeni krajolik, spomenik prirode, spomenik parkovne arhitekture, pojedina biljna i životinjska vrsta.

Gospodarenje nacionalnim parkovima i parkovima prirode je u nadležnosti Republike Hrvatske, a ostale kategorije zaštite u nadležnosti su lokalne samouprave tj. županija.

Zakon o prostornom uređenju (N.N., br. 30/94 i 68/98) ima također značajnu ulogu u zaštiti okoliša i postizanju održivog razvoja, osiguranjem racionalnog korištenja i zaštite prostora.

Dokumenti prostornog uređenja za područje županije i planovi nižeg reda su: Prostorni plan Županije i područja posebnih obilježja, te Posebni plan uređenja općine i grada, Generalni plan uređenja te drugi prostorni planovi.

Prostorni plan županije je obvezujući i provedbeni dokument, koji vrijede na čitavom području županije te planovi nižeg reda moraju biti u skladu s njim.

Zakonom o vodama (N.N., br. 107/95) uređuje se gospodarenje vodama, zaštita od štetnog djelovanja voda, zaštita voda od onečišćenja, uporaba i korištenje voda i druga pitanja od značenja za osiguranje jedinstvenog vodnog režima u Republici Hrvatskoj.

Posebna pažnja u Zakonu posvećena je zaštiti voda od onečišćenja.

U Zakonu o vodama određene su obveze županijske Skupštine da nakon donošenja vodoprivredne osnove za slivno područje na prijedlog vodoprivrednog poduzeća i donošenje:

Županijskog Pana za zaštitu voda,
Županijskog Plana zaštite od poplava,
određivanje zona sanitarne zaštite izvorišta te
donošenje odluka o odvodnji otpadnih voda.

Zakon o otpadu (N.N., br. 34/95) definirana su prava, obveze i odgovornosti pravnih i fizičkih osoba te jedinica lokalne samouprave i uprave u postupanju s otpadom.

Prema članku 11. tog Zakona, županije osiguravaju provođenje mjera postupanja s neopasnim tehnološkim otpadom, s tim da provođenje te obveze mogu osigurati sporazumno i više županija.

Zbrinjavanje komunalnog otpada u obvezi je gradova i općina, a postupanje s opasnim otpadom osigurava Vlada Republike Hrvatske.

Kod izrade Izvješća o stanju okoliša i Programa zaštite okoliša, županija utvrđuje, provodi i nadzire ukupnu politiku postupanja s otpadom na svom području.

Zaštita okoliša je stvarna potreba u cilju provođenja održivog razvoja, kako na međunarodnoj, tako i na nacionalnoj i regionalnoj razini.

Sva složenost provođenja ovoga zadatka proizilazi iz spoznaje da nema ljudske djelatnosti, koja nema izravan ili posredan utjecaj na okoliš.

9. NAČIN I VREMENSKI TERMIN PERIODIČKOG TESTIRANJA, ANALIZE I REVIZIJE PLANA

Obvezu izrade Operativnih planova intervencija u zaštiti okoliša do prvog propisanog roka (31.12.2000.) i do njegovog produžetka (01.06.2001.) obavile su rijetki, uglavnom veći gospodarski subjekti s organiziranim službama zaštite. Do početka rada ovog Povjerenstva bilo je dostavljeno ukupno 11 Operativnih planova.

Ustrojem ovog Povjerenstva, od travnja 2003., kao prvi zadatak bila je identifikacija obveznika izrade. Povjerenstvo se bavilo isključivo pravnim osobama i uputilo 50-tak dopisa s pozivom na izradu i dostavu eventualno izrađenih Operativnih planova. Kako jedinice lokalne uprave i samouprave nisu bile obuhvaćene radom Povjerenstva, a navedenih još 10-tak subjekata nije dostavilo nikakav odgovor o obvezi odnosno izradi Plana, zasigurno je da će biti potrebe za izradom revizije županijskog Plana.

Uz dopise i požurnice potpisane od strane voditelja eko-stožera (župana Vukovarsko-srijemskog) kojih je bilo 30-tak, u identifikaciji i poticanju izvršenja obveza aktivno je sudjelovala i predstavnica inspekcije zaštite okoliša.

Dalje poticanje treba usmjeriti prvenstveno prema lokalnoj upravi i samoupravi ali i preostalim privrednim subjektima koji su se do sada oglušili na tu obvezu, uz identifikaciju eventualnih novih obveznika izrade.

Zbog potrebe periodičkog testiranja i analize provedbe Plana potrebno je organizirati i provesti godišnju provjeru vježbovne spremnosti pravnih osoba na reakciju, odziv i otklanjanje posljedica vježbovnog izvanrednog događaja.

Identificirane pravne osobe sa količinama opasnih tvari s najvećim indeksom opasnosti bi trebale biti prve u provođenju pokaznih vježbi intervencija u zaštiti okoliša, te predlažemo jednu od slijedećih :

JANAF, mjerna stanica Sotin – opasna tvar: sirova nafta

Sladorana d.d., Županja – opasne tvari: NaOH, SO₂, H₂SO₄, formaldeid, etilni alkohol itd.

INA-Naftaplin, Pogon Vinkovci – opasne tvari: sirova nafta, zemni plin

Vodovod grada Vukovara d.o.o.- opasne tvari: klor

Lipovac d.d., poslovnicu Vinka - opasne tvari: amonijak, klorovodična kiselina

Reviziju Plana potrebno je izvršiti svake godine, zbog pojave novih pravnih subjekata, a prema rezultatima provedenih vježbovnih provjera eventualno i ranije.

10. NAČIN UPOZNAVANJA SVIH SUDIONIKA S PLANOM

Predstavnici lokalne uprave i samouprave, najznačajniji gospodarski subjekti i oni koji su obveznici izrade Operativnog plana, predstavnici inspekcijskih organa, te članovi Stručnog povjerenstva, dakle svi oni koji su uključeni u izradu i donošenje Plana upoznati su s osnovnim načelima sadržaja i provedbe ovog Plana.

Identificirani privredni subjekti, kroz prihvaćanje, odnosno vraćanje na dopunu ili izradu novog Operativnog plana, uključeni su u izradu županijskog Plana i time upoznati s njegovim osnovnim značajkama.

Članovi Županijskog eko-stožera trebaju biti detaljno upoznati s Planom i svojim zadaćama i odgovornostima za njegovo uspješno provođenje.

Komunikacijskim jedinicama, nakon upoznavanja s Planom, treba osigurati redovito ažuriranje podataka o odgovornim osobama s adresama i brojevima telefona, fax-a i mobitela.

Interventne jedinice (vatrogasci, policija, hitna medicinska pomoć, specijalizirane jedinice ovlaštenih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost postupanja s opasnim otpadom) treba detaljno upoznati s Planom i njihovim pravima i obvezama, te ih opremiti i osposobiti da bi u slučaju stvarne potrebe njima određene zadaće mogle biti izvršene pravovremeno i učinkovito.

11. NAČIN USUGLAŠAVANJA PROVEDBE PLANA S OSTALIM INTERVENTNIM MJERAMA KOJE SE PROVODE TEMELJEM DRUGIH ZAKONA I PROPISA

Provedba ovog Plana mora biti usaglašena sa ostalim propisanim interventnim mjerama koje se provode temeljem drugih zakonskih obveza i to:

- Županijskog Plana zaštite od požara (koji se donosi na temelju izrađene Procjene ugroženosti od požara i izrađenih planova zaštite od požara gradova i općina, sukladno čl. 3. stavak 2. Zakona o zaštiti od požara N.N., br. 58/93)
- Županijskog Plana zaštite od poplava (koji se odnosi na zaštitu od poplava na lokalnim vodama sukladno čl. 87. Zakona o vodama N.N., br. 107/95)
- Županijskog Plana za zaštitu voda (koji se donosi temeljem čl. 76. Zakona o vodama N.N., br. 107/95)
- Odluke o zaštiti izvorišta, čije zone sanitarne zaštite se prostiru na području više gradova i općina
- Plana postupanja u slučaju gašenja požara i spašavanja ljudi i imovine ugroženih požarom i eksplozivom, pružanja tehničke pomoći u nezgodama i opasnim situacijama, te obavljanju i drugih poslova i u nesrećama, ekološkim i inim nesrećama, VATROGASNA ZAJEDNICA VUKOVARSKE-SRIJEMSKE ŽUPANIJE na temelju članka čl. 4. st.2., čl. 32.,33.,čl.36., st.2., i čl. 37. Zakona o vatrogastvu (NN 106/99.,117/01. i 96/03.) izradio je Županijski zapovjednik, studeni 2001.

12. NAČIN INFORMIRANJA I UPOZNAVANJA JAVNOSTI S PLANOM I NAČIN INFORMIRANJA JAVNOSTI PRI PRIMJENI PLANA

Voditelj i predstavnik eko-stožera za komunikaciju s javnošću obavljaju informiranje i upoznavanje javnosti s Planom putem medija koji djeluju na lokalnom i županijskom nivou

Potrebno je povremeno organizirati i provoditi program osvješćivanja i obrazovanja javnosti zbog upoznavanja problematike koja se odnosi na Plan kako bi se u cijelosti usvojila načela ponašanja u slučaju neželjenih događaja.

Informacije u svezi Plana i neželjenih događaja treba prilagoditi s obzirom na potrebe skupina kojima se prenose, kao npr:

- stručne ustanove,
- obrazovne ustanove,
- sredstva javnog priopćavanja,
- pučanstvo.

Informiranje javnosti pri primjeni Plana

Županijski eko-stožer, odnosno njegov voditelj ili osoba određena za komunikaciju s javnošću dužni su informirati javnost o nastanku izvanrednog događaja i poduzetim mjerama.

Osnovne informacije koje treba priopćiti javnosti su:

- kakav se izvanredni događaj dogodio?
- gdje se dogodio?
- kad se dogodio?
- Ima li ozljeđenih i koliko?
- koje se akcije poduzimaju na sprječavanju širenja i uklanjanju onečišćenja odnosno sanaciji štete?
- tko sudjeluje u intervenciji?

Također nužno je dati upute javnosti o postupanju u datom slučaju.

Informacije o ozlijeđenim/poginulim osobama mogu dati isključivo rukovoditelji zdravstvenih ustanova (Bolnica ili Domova zdravlja) gdje su te osobe smještene/zbrinute.

Podaci o poginulim osobama mogu se u pravilu objaviti tek nakon što su o tome obavještene obitelji poginulih.

13. PROCJENA VISINE POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE PLANA

Potrebna financijska sredstva za provođenje Plana osiguravaju se u županijskom proračunu i proračunu jedinica lokalne uprave i samouprave.

Sredstva iz županijskog proračuna utrošila bi se na:

1. Edukaciju javnosti i preventivne aktivnosti u iznosu od **100.000,00** kuna
2. Osposobljavanje interventnih ekipa u iznosu od **20.000,00** kuna
3. Nabavku opreme: iz sredstava redovite djelatnosti za
  - a) osobna zaštitna sredstva prema odobrenom planu nabave interventnih ekipa
  - b) oprema za voditelja eko-stožera i njegove zamjenike (pager ili mobitel)
4. Troškovi provođenja godišnjih vježbi : na teret sredstava pravnih osoba
5. Troškovi intervencija u slučaju izvanrednog događaja:

a) ako je počinitelj koji prouzroči izvanredni događaj poznat, prema načelima i propisima on plaća sve troškove i to:

- troškove za provođenje intervencije
- troškove saniranja okoliša
- troškove naknada za obeštećenje
- iznose novčanih kazni, te
- ostale troškove

b) ako je počinitelj nepoznat, radi potrebe žurnog djelovanja na intervenciji potrebno je iz županijskog proračuna osigurati interventnih: **100.000,00** kuna

6. Troškovi analize i revizije Plana u iznosu od **20.000,00** kuna

14. IZVJEŠĆIVANJE

Županijski eko-stožer, odnosno njegovi ovlašteni predstavnici, dužni su izvješćivati javnost o nastanku izvanrednog događaja i o poduzetim mjerama.

Za potrebe izrade očevidnika i dokumentiranja svih aktivnosti za vrijeme intervencije potrebno je osigurati snimanje fotografskom i video tehnikom.

Član eko-stožera određen za vođenje očevidnika dužan je voditi očevidnik prema predlošku.

Županijski eko-stožer dužan je u roku 30 dana od završetka intervencije dostaviti izvješće tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu okoliša.

Gradska i općinska poglavarstva dužna su do 15. siječnja tekuće godine dostaviti izvješća o provednim intervencijama na svom području u prethodnoj godini.

Županijsko poglavarstvo dužno je do 31. siječnja tekuće godine dostaviti cjelovito izvješće o provedenim intervencijama i aktivnostima na provođenju Plana Županijskoj skupštini i tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu okoliša.

15. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Ovaj Plan stupa na snagu danom objave u Službenom vjesniku Vukovarsko-srijemske županije.

Predsjednik Skupštine:
Mato Stojanović, ing.